

Заходи забезпечення

кримінального провадження: перший досвід застосування

О. Ю. Татаров

*доктор юридичних наук, доцент, заступник
начальника Головного слідчого управління
Міністерства внутрішніх справ України*

Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) ввів нове юридичне поняття – «заходи забезпечення кримінального провадження» (Розд. 2). Безпосередньо законодавець не розкриває його суть, тому з наукової точки зору, на нашу думку, під таким слід розуміти комплекс передбачених законом заходів процесуального примусу, які застосовуються за наявності певних підстав та у встановленому порядку, з метою запобігання або подолання негативних обставин, що перешкоджають або можуть перешкоджати вирішенню завдань кримінального провадження. Можна без перебільшення зазначити, що цей комплекс заходів об'єктивно претендує на визнання в якості окремого інституту в кримінальному процесуальному праві. Як усе нове, деякі його положення потребують і доктринального тлумачення, і вдосконалення з урахуванням практики застосування.

Відповідно до частини 2 статті 131 КПК України заходами забезпечення кримінального провадження є: виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід; накладення грошового стягнення; тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом; відсторонен-

ня від посади; тимчасовий доступ до речей і документів; тимчасове вилучення майна; арешт майна; затримання особи, а також запобіжні заходи (особисте зобов'язання, особиста порука, застава, домашній арешт, тримання під вартою).

З метою забезпечення законності дотримання прав та свобод громадян встановлюється загальне правило, що «Заходи забезпечення кримінального провадження застосовуються на підставі ухвали слідчого судді або суду...» (ч.1 ст. 132 КПК України).

У передбачених законом випадках клопотання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження подається слідчим за погодженням з прокурором або прокурором до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування (ч. 2 ст.132 КПК України).

Серед заходів забезпечення кримінального провадження, застосування яких за певних умов не потребує погодження з прокурором та ухвали слідчого судді, є затримання особи (ст. 208 КПК України), яке, по суті, є тимчасовим запобіжним заходом. Одна зі знакових відмінностей норм нового КПК України (ст. 209) у порівнянні з нормами КПК 1960 р. полягає передусім у тому, що строк затримання особи відтепер рахується «з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою», а не з моменту складання протоколу, як було раніше. Практична реалізація цієї правової норми виявила різні підходи до визначення суб'єкта, уповноваженого складати протокол затримання особи.

Відповідно до частини 1 статті 208 КПК України, уповноважена службо-

ва особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, лише у випадках, якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення або якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин.

Виходячи з викладеного, чіткого посилення на визначення посади службової особи, яка має право затримувати осіб за підозрою у вчиненні злочину, КПК України не наводить. Не тлумачать це й діючі відомчі (міжвідомчі) нормативно-правові акти. Тож вважається, що уповноваженою службовою особою в конкретній ситуації може бути будь-який працівник міліції, виходячи із завдань і обов'язків, покладених на органи міліції Законом України «Про міліцію». Зокрема, у пункті 5 частини 1 статті 11 закріплено, що для виконання покладених на неї обов'язків міліції надається право здійснювати затримання осіб у визначених Законом випадках. Правомірний висновок, що протокол про затримання особи може складатись як слідчим, так оперативним чи іншим працівником міліції.

Крім того, новим КПК України приділяється велика увага дотриманню прав осіб, затриманих за вчинення кримінального правопорушення. Так, затримана особа негайно доставляється до найближчого підрозділу органу досудового розслідування (ч. 1 ст. 210 КПК України) та про кожне затримання уповноважена службова особа одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідальних осіб в підрозділі органу досудового розслідування (ч. 2 ст. 210 КПК України). При цьому, якщо таке затримання відбувається в межах одного

населеного пункту, поділеного на різні адміністративно-територіальні одиниці, то така особа може бути доставлена до того органу внутрішніх справ, працівники якого здійснили затримання.

Також сприяє дотриманню прав затриманих те, що з 1 січня 2013 р. працювали Центри надання безоплатної вторинної правової допомоги, представників яких працівники міліції зобов'язані негайно інформувати про кожні випадки фізичного затримання осіб. Так, лише за три місяці роботи ОВС було проінформовано вказані центри про понад 10 тис. випадків затримання осіб.

У колі визначених законом заходів забезпечення прав затриманих осіб стало введення в штат слідчих підрозділів і посади особи, відповідальної за перебування затриманих, в обов'язки якої входить забезпечення дотримання прав затриманих. В даний час штатною чисельністю передбачено майже 800 таких посад. Основним завданням службової особи, відповідальної за перебування затриманих, є здійснення контролю за дотриманням іншими службовими особами прав затриманого, а також безпосереднє забезпечення цих прав.

Проблемним є і питання формування підстав затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину. Так, згідно зі статтею 208 КПК України, право затримати особу надається виключно у випадках, якщо її застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення, або безпосередньо після його вчинення, за наявності очевидних ознак, які вказують саме на цю особу як на ту, яка щойно вчинила злочин. Тобто між вчиненням злочину та затриманням особи повинен пройти незначний проміжок часу.

Вирішення цієї проблеми вбачається у винесенні слідчим суддею за кло-

потанням слідчого, погодженого з прокурором, ухвали про затримання такої особи з метою її приводу (ст. 190 КПК України). Але в цьому випадку особа попередньо повинна бути повідомлена про підозру (ст. ст. 276-278 КПК України), тобто набути статусу підозрюваного, а вже після виконання ряду процесуальних дій слідчий суддя може прийняти позитивне рішення або відмовити в задоволенні клопотання. Повідомити ж особі про підозру реально можливо після її явки до органів досудового розслідування або ж затримання.

У зв'язку з цим бажано передбачити порядок затримання підозрюваного не лише безпосередньо після вчинення ним кримінального правопорушення, а й через деякий час після його вчинення.

Іншим заходом забезпечення кримінального провадження є тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом, яке також нове «поняття» на досудовому провадженні (раніше подібний захід міг бути застосований тільки судом під час винесення відповідної постанови або вироку).

Тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом може бути здійснене на підставі рішення слідчого судді під час досудового розслідування на строк до двох місяців з можливим подальшим продовженням (ч. 2 ст. 148, ст. 151 КПК України), що кореспондується з положеннями п. 2 ч. 1 зазначеної статті: тимчасово вилученими можуть бути документи, які посвідчують користування таким спеціальним правом, як право керування транспортним засобом або судном; право полювання; право на здійснення підприємницької діяльності.

Постановою Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2012 р. №1104 затверджено порядок передачі на збері-

гання тимчасово вилучених під час кримінального провадження документів, які посвідчують користування спеціальним правом, пунктом 5 якого передбачено, що в разі задоволення клопотання документи не пізніше наступного робочого дня після отримання слідчим, прокурором відповідної ухвали слідчого судді надсилаються разом з копією такої ухвали рекомендованим листом на зберігання центральному органу виконавчої влади, що здійснює контроль (нагляд) у відповідній сфері.

Проте питання щодо визначення центрального органу виконавчої влади, який здійснюватиме зберігання документів про право керування транспортним засобом або судном, право полювання, право на здійснення підприємницької діяльності, залишається невирішеним.

Тож питання визначення такого органу потребує компетентного і офіційного роз'яснення в частині врегулювання механізму передачі тимчасово вилучених документів, що посвідчують спеціальне право. З метою узгодження даного питання листом від 29.01.2013 р. за №1464 до Міністерства юстиції висловлено позицію МВС України щодо визначення органів виконавчої влади, які зберігатимуть тимчасово вилучені документи.

До заходів забезпечення кримінального провадження, при застосуванні якого виникає ряд питань, віднесено й тимчасовий доступ до речей і документів, який полягає у наданні стороні кримінального провадження особою, у володінні якої знаходяться такі речі і документи, можливості ознайомитися з ними, зробити їх копії та, у разі прийняття відповідного рішення слідчим суддею, судом, вилучити їх (здійснити їх виїмку). Тимчасовий доступ до речей і документів здійснюється на підста-

ві ухвали слідчого судді, суду на підставі клопотання сторони кримінального провадження (ст.159 КПК України).

У перші дні введення в дію нового КПК України мали місце випадки, коли неоднозначно тлумачились процесуальні норми саме в аспекті щодо порядку надання дозволів на тимчасовий доступ до речей і документів та проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Наприклад, щодо отримання інформації про абонентські з'єднання з мобільних телефонів. Адаже деякими суб'єктами кримінального провадження помилково вважалося, що отримання такої інформації є негласною слідчою (розшуковою) дією і надання дозволу на її проведення віднесено до компетенції Апеляційного суду. Така позиція не зовсім правильна, оскільки даний процесуальний захід не є негласною слідчою дією, а заходом забезпечення кримінального провадження і прийняття рішення про його застосування відноситься до компетенції місцевих судів.

Непорозуміння виникали і в роботі органів досудового розслідування під час визначення суду, до якого слід звертатися у зв'язку з необхідністю отримання інформації про абонентські з'єднання. Так, при розгляді клопотання на встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (це є негласною слідчою дією і розглядається саме апеляційним судом) клопотання слідчого не задовольнялося в частині ознайомлення (вилучення) з інформацією про абонентські з'єднання, оскільки «... зазначене питання відноситься до компетенції місцевого, а не апеляційного суду».

Через відсутність єдиного визначення поняття кінцевого обладнання, на якому може здійснюватися втручання у приватне спілкування, були випадки відмови в наданні дозволу на зняття

інформації з транспортних телекомунікаційних мереж. Слід керуватись тим, що під кінцевим обладнанням розуміється не той комплекс, який використовується правоохоронним органом, а той телефон, комп'ютер або факс, з якого знімаються (необхідно зняти) відомості, що мають значення в інтересах судочинства. Подібні факти невідповідностей і різного тлумачення норми КПК України щодо проведення конкретних процесуальних заходів не повинні мати місце. Отримання роздруківок контактів абонентів мобільних телефонів необхідно забезпечувати шляхом винесення відповідних ухвал на рівні місцевих судів (ст. ст. 159, 162 КПК України).

Проблемним є й питання проведення в необхідних випадках відстеження з'єднань абонентів мобільних телефонів (а їх завжди принаймні не менше двох). При розслідуванні ж убивства із застосуванням вогнепальної зброї виникла потреба в пошуку і отриманні інформації про подальші контакти абонентів, які перебували поблизу вчинення злочину. Але для їх виявлення (фіксації) по кожному з'єднанню (а їх в проміжок короткого інтервалу нараховувались десятки) слідчий був вимушений звертатися з клопотаннями до місцевого суду на кожного абонента окремо. Подібна «перестраховка» вважається недоречною, адже об'єктивно йдеться про комплекс інформації, і вже з її масиву може бути відібрана та, що має стосунок до кримінального правопорушення.

Інші, так звані «супутні» відомості знищуються за рішенням прокурора, який тим самим забезпечує дотримання конституційних прав та свобод особи.

У зв'язку з вказаною проблемою, з метою однакового застосування кримінального процесуального законодавства, уникнення неоднозначного тлума-

чення норм права, передбачених КПК України, при вирішенні питань про надання дозволів на проведення негласних слідчих (розшукових) дій судовою палатою у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ головам апеляційних судів областей, міст Києва і Севастополя, Апеляційного суду АРК направлено інформаційний лист «Про окремі питання здійснення слідчим суддею суду апеляційної інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні». У вказаному листі ВССУ визнає правильною практику тих слідчих суддів суду першої інстанції, які в рамках кримінального провадження, пов'язаного з злочинном, вчиненим в умовах неочевидності (злочин наявний, проте відсутні особи, які підозрюються у причетності до його вчинення), під час розгляду клопотань про надання тимчасового доступу до документів, що знаходяться в операторів і провайдерів телекомунікацій та містять інформацію про зв'язок, абонента, надання телекомунікаційних послуг, у тому числі отримання послуг, їх тривалості, змісту (вихідні чи вхідні з'єднання, SMS, MMS тощо), маршрутів передавання тощо (ст. 159, п. 7 ч. 1 ст. 162 КПК України), надають тимчасовий доступ до такої інформації щодо всіх абонентів, які перебували у місці вчинення такого злочину у відповідний час, одним судовим рішенням.

Щодо тимчасового доступу до речей і документів та їх вилучення, то згідно зі ст. 159 КПК України таке право мають обидві сторони кримінального провадження – як сторона обвинувачення, так і сторона захисту.

Але на відміну від органів досудового розслідування, яких законодавець зобов'язує забезпечити зберігання ви-

лученого майна (ч. 4 ст. 168 КПК України), сторона захисту таких обов'язків не несе (принаймні такий обов'язок безпосередньо не передбачений).

Порядок зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна під час кримінального провадження затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.11. 2012 р. №1104. При цьому, відповідно до вказаного порядку, обов'язок зберігання речових доказів та тимчасово вилученого майна покладається на слідчих та осіб, відповідальних за збереження речових доказів, які визначаються в кожному територіальному органі.

Однак, жодним нормативно-правовим актом не передбачений такий порядок для сторони захисту, що не виключає можливість його свідомого знищення або пошкодження стороною захисту.

Тому необхідно визначити порядок, за яким слідчий суддя при винесенні ухвали про вилучення речей і документів за клопотанням сторони захисту доручає його проведення слідчому, прокурору, або органу внутрішніх справ. Подальше вилучення повинно здійснюватися за участю сторони захисту, яка отримує доступ до речей і документів. Тобто порядок тимчасового доступу до речей і документів має бути аналогічним порядку проведення слідчих (розшукових) дій за клопотанням сторони захисту (ч. 6 ст. 223 КПК України). І як варіант можна передбачити застереження для унеможливлення втрати й недобросовісного (протиправного) використання таких речей і документів.

Зберігання оригіналів повинно здійснюватися правоохоронними органами у порядку, передбаченому Кабіне-

том Міністрів України. Також доцільним було б визначити осіб, відповідальних за зберігання вилучених у вищевказаному порядку речей або документів.

Належної врегульованості потребує й передбачене законом тимчасове вилучення транспортного засобу з місця дорожньо-транспортної пригоди (ст. ст. 167-169 КПК України). В разі необхідності протягом доби (з часу події) слідчий має звернутись до слідчого судді за дозволом на арешт конкретної транспортної одиниці. Аналіз частини 1 статті 170 КПК України дає підстави вважати, що арешт може бути накладений не тільки на майно підозрюваного, а й інших осіб, які в силу закону несуть цивільну відповідальність за шкоду.

Вважається, що при цьому слід керуватись ст. 1187 Цивільного кодексу України, в якій визначено, що: «1. Джерелом підвищеної небезпеки є діяльність, пов'язана з використанням, зберіганням або утриманням транспортних засобів..., що створює підвищену небезпеку для особи, яка цю діяльність здійснює, та інших осіб...».

Звернімось до такого заходу забезпечення кримінального провадження, як арешт майна, під яким розуміється тимчасове позбавлення підозрюваного чи обвинуваченого або осіб, які в силу закону несуть цивільну відповідальність за шкоду, завдану діями підозрюваного, обвинуваченого, можливості відчужувати певне його майно за ухвалою слідчого судді або суду до скасування арешту майна у встановленому КПК України порядку. Арешт майна може також передбачати заборону для особи, на майно якої накладено арешт, іншої особи, у володінні якої перебуває майно, розпоряджатися будь-яким чином таким майном та використовувати його (ч. 1 ст. 170 КПК України).

Арешт може бути накладено на нерухоме і рухоме майно, майнові права інтелектуальної власності, гроші у будь-якій валюті готівкою або у безготівковому вигляді, цінні папери, корпоративні права, які перебувають у власності підозрюваного, обвинуваченого або осіб, які в силу закону несуть цивільну відповідальність за шкоду, завдану діями підозрюваного чи обвинуваченого з метою забезпечення можливої конфіскації майна або цивільного позову (ч. 3 ст. 170 КПК України).

Заборона на використання майна, а також заборона розпоряджатися таким майном, можуть бути застосовані лише у випадках, коли їх незастосування може призвести до зникнення, втрати або пошкодження відповідного майна або настання інших наслідків, які можуть перешкодити кримінальному провадженню (ч. 4 ст. 170 КПК України).

Однак, у деяких випадках неоднозначно тлумачаться норми щодо накладення арешту на майно. Наприклад, під час розслідування кримінального провадження по факту вчинення злочину, передбаченого ч. 4 ст. 190 КК України, представником цивільного позивача до районного суду було подано клопотання про накладення арешту на майно юридичної особи з метою забезпечення цивільного позову. Суддя вказав на клопотання задовольнив, однак при ухваленні рішення не врахував, що в даному кримінальному провадженні жодній особі не повідомлялося про підозру. Між тим положенням ч. 1 ст. 170 КПК України визначено, що арештом майна є тимчасове позбавлення саме підозрюваного, обвинуваченого можливості відчувувати певне його майно.

Суттєвих змін зазнали перелік запобіжних заходів та порядок їх застосування (віднесені до заходів забезпечення кримінального провадження). Як

уже зазначалося, відповідно до ст. 176 КПК України запобіжними заходами є особисте зобов'язання, особиста порука, домашній арешт, застава та тримання під вартою. З 1 січня 2013 року по 1 квітня 2013 року при розслідуванні кримінальних проваджень було застосовано 3703 запобіжні заходи у вигляді тримання під вартою, 727 – домашнього арешту, 212 – застави, 207 – особистої поруки та 6622 – особистого зобов'язання.

Особисте зобов'язання та особиста порука є найбільш м'якими серед передбачених КПК України запобіжними заходами і дещо схожі на такі запобіжні заходи, як підписка про невиїзд та особиста порука, які були передбачені КПК 1960 р. і застосовувались на підставі рішення слідчого, яке не потребувало погодження з прокурором або ж суддею та оформлялося у вигляді постанови про застосування відповідного запобіжного заходу, що значно заощаджувало робочий час слідчого. Так, з 1 січня по 20 листопада 2012 року до підозрюваних та обвинувачених в середньому в місяць обиралося приблизно 10,7 тис. таких запобіжних заходів, як підписка про невиїзд та особиста порука. Відповідно ж до нового КПК України застосування таких запобіжних заходів, як особисте зобов'язання та особиста порука, здійснюються за рішенням слідчого судді, на підставі клопотання слідчого, погодженого з прокурором (ч. 4 ст. 176 КПК України). А це передбачає собою певну процедуру і займає значно більше часу, ніж на це необхідно було за нормами КПК 1960 р.

У зв'язку з цим, виходячи з принципу процесуальної економії, зменшення витрат на ведення процесу, якнайшвидшого виконання завдань кримінального провадження, доцільним є опрацювання питання щодо надання можли-

вості прийняття рішення щодо застосування вказаних запобіжних заходів за рішенням слідчого за погодженнями з прокурором.

Серед новел КПК України до системи запобіжних заходів введено домашній арешт. Хоча слід зазначити, що домашній арешт не є зовсім новим у вітчизняному законодавстві – ще КПК УРСР 1922 р. передбачав подібний запобіжний захід, який полягав у обмеженні волі у вигляді ізоляції за місцем проживання, з призначенням варти чи без такої.

Виходячи з ідеї нового Кодексу, домашній арешт застосовується в тих випадках, коли застава визнається занадто м'яким запобіжним заходом, а тримання під вартою – надто суворим і застосовується за злочини, за які законом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі.

Даний запобіжний захід є альтернативою запобіжному заходу у вигляді тримання під вартою, що вже зменшило кількість осіб, які утримуються в установах попереднього ув'язнення.

Домашній арешт полягає в забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або у певний період доби. Як і інші запобіжні заходи, він застосовується на підставі ухвали слідчого судді. Строк дії ухвали про застосування домашнього арешту складає 2 місяці, але може бути продовжено до 6 місяців і після закінчення визначеного строку цей запобіжний захід вважається скасованим (ст. 181 КПК України). Зауважимо, що максимальний строк досудового розслідування може становити до 12 місяців (ст. 294 КПК України). Так, при розслідуванні кримінальних проваджень виняткової складності строк застосування домашнього арешту може завершитися, а необхідність застосування запобіжного заходу – ні. В такому випадку доцільно

звертатися до слідчого судді з клопотанням про обрання до підозрюваного іншого запобіжного заходу. Тому необхідним є опрацювання питання можливості продовження строку домашнього арешту до дванадцяти місяців.

З метою ефективнішого застосування такого запобіжного заходу КПК України передбачено можливість застосування електронних засобів контролю (ст. 195 КПК України), що полягає у закріпленні на тілі підозрюваного, обвинуваченого пристрою, який дає змогу відслідковувати та фіксувати його місцезнаходження. Такий пристрій має бути захищений від самостійного знімання, пошкодження або іншого втручання в його роботу з метою ухилення від контролю та сигналізувати про спроби особи здійснити такі дії.

Застосування електронних засобів контролю при обранні запобіжного заходу є новелою законодавства.

Однак, застосування електронних засобів контролю на початковому етапі було проблемним, оскільки не було технічної можливості виконання таких ухвал. На сьогодні МВС закуплено обладнання для впровадження вказаних новел КПК України, розроблено методичні рекомендації щодо порядку застосування електронних засобів контролю, які направлено до структурних підрозділів для вивчення і використання в роботі.

Крім того, застосування цього додаткового обмеження є правом, а не обов'язком суду, оскільки його виконання можливо забезпечити й іншим шляхом (ч. 5 ст. 181 КПК України).

Застосування електронних засобів контролю при обранні запобіжного заходу в вигляді домашнього арешту передбачено ст. 125 КПК Республіки Білорусь. Проте особисте ознайомлення з діяльністю Слідчого комітету Рес-

публіки свідчить, що електронні засоби контролю взагалі не застосовуються.

Іншим запобіжним заходом, передбаченим КПК України, є застава, яка полягає у внесенні коштів у грошовій одиниці України на спеціальний рахунок, визначений в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, з метою забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього обов'язків, під умовою звернення внесених коштів у дохід держави в разі невиконання цих обов'язків.

Застава може бути внесена як самим підозрюваним, обвинуваченим, так і іншою фізичною або юридичною особою (заставаодавцем).

Розмір застави визначається слідчим суддею, судом з урахуванням обставин кримінального правопорушення, майнового та сімейного стану підозрюваного, обвинуваченого, інших даних про його особу та ризиків, передбачених ст. 177 КПК України.

На відміну від КПК 1960 року, новий КПК України передбачає зменшення суми застави при її застосуванні, оскільки сума останньої залежить від заробітної плати, а не від неоподаткованого мінімуму доходів громадян (від 1094 грн до 328200 грн на відміну від 160950 грн до 9120500 грн за КПК 1960 р.)

Підозрюваний, обвинувачений, який не тримається під вартою, не пізніше п'яти днів з дня обрання запобіжного заходу у вигляді застави зобов'язаний внести кошти на відповідний рахунок або забезпечити їх внесення заставаодавцем та надати документ, що це підтверджує, слідчому, прокурору, суду.

Найбільш суворим запобіжним заходом є тримання під вартою. Тримання під вартою не є новим запобіжним заходом, але відповідно до нового КПК України останній є винятковим запобіжним заходом, який застосовується

виключно у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим КПК України.

Також новелою КПК України є і обов'язок слідчого судді, суду при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою визначити розмір застави, достатньої для забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим обов'язків, передбачених КПК України (ч. 3 ст. 183 КПК України).

При цьому підозрюваний, обвинувачений звільняється з-під варти після внесення застави, визначеної слідчим суддею, судом у ухвалі про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, якщо в уповноваженої службової особи місця ув'язнення, під вартою в якому він перебуває, відсутнє інше судове рішення, що набрало законної сили і прямо передбачає тримання цього підозрюваного, обвинуваченого під вартою.

Після отримання та перевірки документа, що підтверджує внесення застави, уповноважена службова особа місця ув'язнення, де під вартою перебуває підозрюваний, обвинувачений, негайно здійснює його звільнення з-під варти та повідомляє про це усно і письмово слідчого, прокурора та слідчого суддю, а якщо застава внесена під час судового провадження, – прокурора та суд. Перевірка документа, що підтверджує внесення застави, не може тривати більше одного робочого дня.

З моменту звільнення з-під варти у зв'язку з внесенням застави підозрюваний, обвинувачений вважається таким, до якого застосовано запобіжний захід у вигляді застави (ч. 4 ст. 202 КПК України).

При цьому ні КПК України, ні іншими законодавчими актами не зазначається

ся, які саме документи необхідно надати для підтвердження внесення застави. Це питання може викликати деякі складнощі, оскільки для отримання інформації з банківських установ щодо надходження коштів на відповідний рахунок в якості застави може знадобитися більше часу, ніж 1 робочий день. Тобто встановити факт внесення застави на відповідний банківський рахунок фактично можна буде лише з документів, наданих заставодавцем, що може призвести до відповідних зловживань. Наприклад, в разі необхідності звільнити особу, щодо якої обрано запобіжний захід у вигляді застави у вихідний день, здійснити перевірку факту внесення застави практично не можливо, оскільки банківські установи (інші установи) не працюють.

Варіантом вирішення цього питання є чітка регламентація у законодавстві переліку документів, які необхідно надати для підтвердження внесення застави (наприклад, таким документом може бути належним чином засвідчена квитанція про отримання коштів фінансовою частиною відповідного органу, на депозит якого внесено кошти, банківська накладна чи ін.)

Враховуючи викладене, в діючому КПК України законодавцем приділена значна увага забезпеченню неухильного виконання завдань кримінального провадження, у зв'язку з чим і передбачені заходи забезпечення кримінального провадження. Але їх застосування на практиці викликає деякі проблеми, які потрібно послідовно вирішувати.

Список використаної літератури

1. Кримінальний кодекс України. Кримінальний процесуальний кодекс України. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 608 с.
2. Порядок зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна під час кримінального провадження : постанова Кабінету Міністрів України від 19.11.2012 р. № 1104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
3. Про міліцію : Закон України // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). 1991. – № 4. – Ст. 20.
4. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України : Наказ МВС від 09.08.2012 № 68.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : [у 2 т.] Т. 1 [О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с.
6. Словник української мови : в 11 томах. Академічний тлумачний словник (1970-1980). – Том 11. – 1980. – Ст. 603.
7. *Татаров О. Ю.* Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) : [моногр.] / О. Ю. Татаров. – Донецьк : ТОВ «ВПП «ПРОМІНЬ», 2012. – 640 с.